

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

1980

BRNO 1982

keramický materiál, srovnatelný s nálezy typů uložených v depotu. Jestliže můžeme požárovou vrstvu zjištěnou v Uherském Hradišti již na šesti místech v západní a střední části historického jádra spojit s obléháním města Matoušem Čákem Trenčanským roku 1315, potom je zřejmé, že i staroměstský zánikový horizont, jehož je depot nedílnou součástí, lze synchronizovat s touto událostí.

Staré Město, náležející v té době dosud velehradskému klášteru, stávalo se, po ztrátě trhových práv po roce 1258 ve prospěch Uherského Hradiště, postupně předměstím tohoto nového města. Specializovaná řemeslná výroba ve vesnici zcela nezankla, i když tu začíná převládat výroba zemědělská. Řemeslné výrobky byly nepochybně směňovány na trzích ve městě. Lze tedy předpokládat, že pro tento trh vyráběla i ona specializovaná a navíc nejspíše již plně profesionalizovaná hrnčířská dílna, jejíž výrobci ukryli nejspíše roku 1315 část zásob její produkce.

Keramisches Depot aus dem Beginn des 14. Jahrhunderts aus Uherské Hradiště-Staré Město /Bez. Uherské Hradiště/. Bei der Rettungsgrabung in Staré Město in der Flur "Na kostelíku" hat man ausser Grundmauerlinien der Parzellengrenzen von Niederlassungen aus der Wende des 14. und 15. Jahrhunderts auch das erste mittelalterliche Keramikdepot auf tschechoslowakischem Staatsgebiet entdeckt. Es war im oberen Teil des Schachtes eines älteren bereits gewüsten Brunnens deponiert /Analogien aus Polen/. Es enthielt an 300 bis 350 Stück Reduktionsgebrannter weicher Töpferware, in der einerseits Küchen- und Tischkeramik, andererseits technische Keramik vertreten ist. Das Depot enthielt henkellose Töpfe, Töpfe mit Henkel, Töpfe mit Handhabe, Töpfe mit Henkel und Handhabe, glockenförmige Topfdeckel, drei Krugtypen, konische Schüsseln, schüsselförmige Schöpfkellen, einen Fülltrichter, eine schüsselförmige Lampe, eine Glockenklengel in Form eines durchbohrten Topfdeckels und den oberen Teil einer Destillationsapparatur. Das Depot, das Produkt einer professionellen Töpfereiwerkstätte, die für den Stadtmarkt produzierte, wurde am ehesten im Jahre 1315 bei der Belagerung von Uherské Hradiště /Staré Město war Vorstadt/ von Matouš Čák Trenčanský aufbewahrt.

NÁLEZ STŘEDOVĚKÉ KERAMIKY Z MILOVIC

/okr. Břeclav/

Martin Geisler, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 17, 18/

V srpnu 1980, při hloubení jámy pro septik na dvoře domu č.p. 42, narazil majitel domu pan Slavík v hloubce cca 3 m na podzemní loch, vyhloubený ve spraši, o zjiitelné délce několika metrů. Nalezl v něm soubor středověké keramiky a předal ho pracovníkům AÚ ČSAV v Brně. V kolekci byly nejpočetněji zastoupeny bezúché hrnce a hrnky, z nichž bylo možno rekonstruovat konický hrnc s ovalným okrajem, zdobený třemi vodorovnými rýhami a vejčitý hrnc s prostým, ven vyhnutým okrajem, odsazeným na vnější straně lištou. Mezi okrajovými fragmenty naprosto převažují okraje ven vyhnuté, ovalné /10/, jednostranně /3/ či oboustranně /3/ protažené ve výčnělky, hráněné /3/, jedenkrát se vyskytl okraj svisle vytažený, na vnější straně profilovaný dvěma výraznými žlábkami a svisle vytočený, ovalný. Hrncovitým nádobám patřily i nalezené spodní části nádob, vytáčené na kruhu. Jedinou výjimku tvořilo dno se stopami podsýpky a s reliéfní značkou v podobě kříže v kruhu. Hrnce s uchem jsou doloženy pouze dvěma nálezy. Okrajovým fragmentem hrnce s okrajem ven vyhnutým a ovalným, z něhož vychází svisle prožlabené páskové ucho, nasazené na horní části výduti a spodní části hrnce s odlomeným ovalným uchem. Džbány byly v souboru zastoupeny tvarem s vysokým nálevkovitým hrdlem, otevřenou výlevkou a uchem, vycházejícím z hrdla a nasazeným na horní části výduti, a džbánem, jehož okraj je na vnitřní straně odsazený, svisle vytažený a na vnější straně profilovaný dvěma žlábkami. Jeho ucho vychází z okraje a je rovněž nasazené na horní část výduti. Patrně džbánům náležejí i dvě nalezená odlomená ucha. Dva zlomky pocházejí z poklic. Jde o fragment pláště s terčovitou úchytkou a fragment pláště konického tvaru. Soubor kuchyňské keramiky doplňuje zajímavý nález spodní části poháru válcovitého tvaru zdobené po celém povrchu vtlačenu výzdobou. Pohár byl tvrdě vypálený, leskle šedý.

Kuchyňská keramika byla vyrobena z materiálu s příměsí písku, případně slídy, byla dobře až tvrdě vypálená do šedých a černých odstínů. Pouze jedenkrát se vyskytla s podní část nádoby, vypálená do barvy cihlově červené s hnědou polevou na vnitřní straně. Výzdoba byla jednoduchá, tvořily ji vodorovné rýhy či žlábkami, pouze jednou se vyskytl na podhrdlí hrnce pás radélkové výzdoby a v okraji dalšího pět prstových důlků. Ucha džbánů byla zdobena svislými rýhami, trojúhelníkovými a protáhlými šikmými vrypy.

Ke keramice technické se řadí dva nalezené kahany, oba mušlovitého tvaru s otevřenou výlevkou. Materiál, z něhož byly vyrobeny, byl hrubý, s příměsí kaménků a slídy.

Celkový charakter nálezů - převaha ven vyhnutých a ovalných okrajů, jednoduchost výzdoby, vypálení do černých a šedých odstínů jakož i praktická absence glazované keramiky umožňuje datovat soubor nalezené keramiky do 15. st.

Fund von mittelalterlicher Keramik aus Milovice /Bez. Břeclav/. Am Hofe des Hauses Nr. 42 wurde in einem unterirdischen Raum /Loch/, der im Löss ausgehoben war, eine Kollektion mittelalterlicher Küchenkeramik gefunden, die in das 15. Jahrhundert datierbar ist. Am zahlreichsten waren henkellose Töpfe und Nöpfe vertreten, seltener Töpfe mit Henkeln, Krüge, Topfdeckel und Lampen. Auch den Teil eines verzierten Bechers hat man gefunden.

SONDAGEGRABUNG AUF DEM MITTELALTERLICHEN HAUSBERG IN ZÁVADA

/Bez. Opava/

Pavel Kouřil, AŮ ČSAV Brno

Die Grundinformation über den Hausberg in Závada wurde in PV 1979¹ gegeben. Im Jahre 1980 wurden auf der Lokalität vier Sonden gelegt, von diesen drei auf dem zentralen Mittelplateau und eine haben wir über den ersten Graben auf der südwestlichen Seite geführt. Ausser Stückchen von durchbranntem Lehmewurf und Fragmenten amorphen Eisens, wurden nur einige wenige Keramikbruchstücke gewonnen /einige auch mit Innenglasur/, die vor allem aufgrund der technologischen Merkmale in das 14. - 15. Jahrhundert gelegt werden.

Anmerkung:

1 P. Kouřil, Středověký hrádek v Závadě /okr. Opava/, PV 1979, Brno 1981, 47.

LOKALIZACE ZANIKLÉ VSI PRESER U POHOŘELIC

/okr. Břeclav/

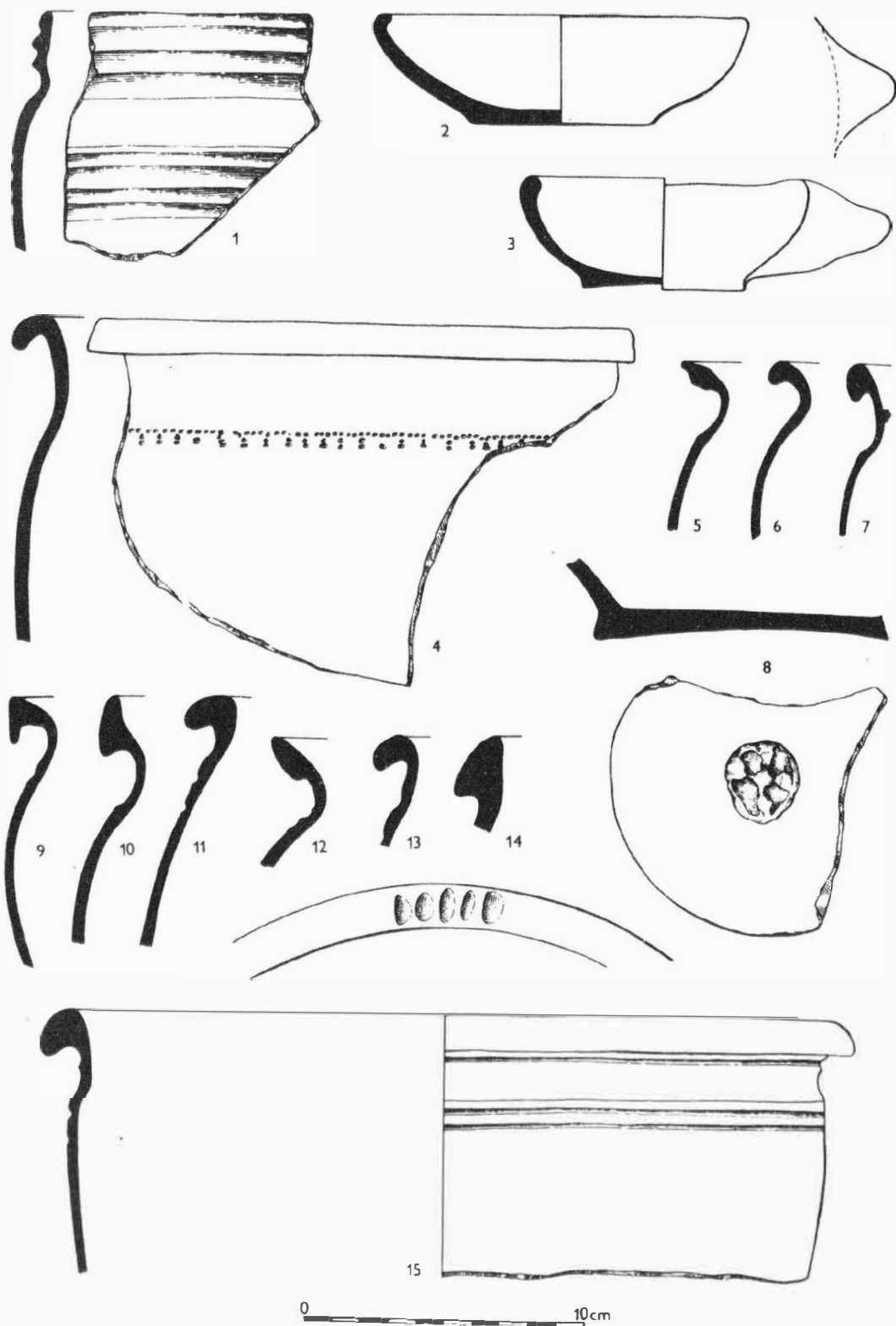
Josef Unger, Regionální muzeum Mikulov

Lokalizace zaniklé vsi, známé za jména Kuneše kdysi z Preseru r. 1354 /CDM VIII, 236 /, byla stanovena až opakovanými terénními průzkumy a povrchovými sběry. Nápadná koncentrace zloмок středověké keramiky byla objevena 600 m jihovýchodně od Pohořelice na nepatrném návršíčku, táhnoucím se ve směru západ - východ. Povrchové nálezy byly sledovány na ploše asi 240 x 40 m. Z povrchových sběrů pochézejí ojedinělé střepy z doby římské a jeden nalezený střep je možno zařadit do mladší doby hradištní. Přestože nalezený soubor po vytrídění čítá jen 82 jedinců, lze jej využít jako pramene nejen k lokalizaci zaniklé vsi, ale i k jejímu datování. Nalezené zloмок dokládají, že ve vsi byly používány hrnce, džbány, ploché i zvonovité pokličky, pánvičky na třech nožkách s vnitřní polevou a poháry. Archeologické nálezy datují existenci Preseru především do 14., eventuálně i do počátku 15. století.

Lokalisierung der Dorfwüstung Preser bei Pohořelice /Bez. Břeclav/. Aufgrund der Konzentration von Bruchstücken mittelalterlicher Keramik wurde das Dorf an die Stellen 600 m südöstlich von Pohořelice lokalisiert. Die Keramikfunde sind vor allem in das 14. und eventuell in den Beginn des 15. Jahrhunderts datierbar.

Obr. 17
 Milovice /okr. Břeclav/. Výběr středověkého materiálu. - Auswahl an mittelalterlichem Material.

Obr. 18

Milovice /okr. Břeclav/. Výběr středověkého materiálu. - Auswahl an mittelalterlichem Material.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhový
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulním listě: stříbrná mince z mladohradištního hrobu v Mušově
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejně